

Dekret Dikasteria pro klérus *Secundum probatum* stanovící kázeň ohledně úmyslů mší svatých

„Podle osvědčeného církevního zvyku je dovoleno knězi či biskupovi celebrujícímu nebo koncelebrujícímu mši přijmout mešní stipendium, aby sloužil mši na určitý úmysl“ (kán. 945 § 1 CIC).

„Eucharistie, byť představuje plnost svátostného života, není odměnou pro dokonalé, nýbrž velkorysým lékem a pokrmem slabých. Tato přesvědčení mají také pastorační důsledky, kterými jsme vyzváni se zabývat s rozvahou a odvahou. Častokrát se chováme jako kontrolori milosti, a nikoli jako její nástroje. Církev ale není celnice, je otcovským domem, kde je místo pro každého i s jeho úmorným životem.“¹

Vědomi si této milosti, chtějí se věřící prostřednictvím mešního stipendia těsněji spojit s eucharistickou obětí tím, že přidají svou vlastní oběť a budou se podílet na potřebách církve a zejména přispívat na podporu svěcených služebníků.

Tímto způsobem jsou věřící těsněji spojeni s Kristem, který dává sám sebe, a jsou v jistém smyslu ještě hlouběji vtaženi do společenství s ním. Církev tuto praxi nejen schvaluje, ale také podporuje.²

Apoštol Pavel píše, že ti, kdo slouží u oltáře, mají také právo žít z oltáře (srov. 1 Kor 9,13–14; 1 Tim 5,18; Lk 10,7). Normy přijaté v prvních staletích zpravují o darech, které jsou dobrovolně věnovány při slavení eucharistie. Část z nich byla podle předem stanoveného kritéria rozdělování určena pro chudé, část pro biskupský stůl a pro ty, kterým biskup nabídl pohostinství, část pro bohoslužbu a část pro sloužící kleriky nebo pro přísluhující.³

Ti, kdo přinášeli mešní dary, se tak zvláštním způsobem podíleli na eucharistické oběti. Dary věnované při eucharistii a později i mimo ni byly považovány za odměnu vysluhovateli, za dar u příležitosti služby vykonávané knězem nebo za milodar; nikdy však za „cenu za prodej“ něčeho svatého; to by se pak staly skutkem simonie.

V této době se již sloužila mše svatá na žádost věřících na konkrétní úmysl, i když tato žádost nebyla doprovázena darem. Později se vyvinul zvyk věnovat milodar za sloužení mše a dávat dar knězi nebo církvi. Právě tato praxe představuje předchůdce mešního stipendia za slavení mše. Od konce 10. století bývaly věnovány dary spojené s připomínkou a s žádostí o sloužení mše na konkrétní úmysl. Ve stejném období vznikaly mešní fundace, tj. povinnost slavit mše na předem stanovené úmysly. Z toho vznikl zvyk dávat u příležitosti mše svaté stipendium, zvyk, který církev nejen schvaluje, ale i doporučuje a podporuje.

¹ Papež František, *Apoštolská exhortace o hlásání evangelia Evangelii gaudium* (24. 11. 2013), čl. 47. Praha: Paulínky, 2014. ISBN 978-80-7450-118-0, s. 36.

² Srov. Pavel VI, *Motu proprio Firma in traditione* (13. 6. 1974), in AAS 66 (1974), s. 308; Kongregace pro klérus, *Dekret Mos iugiter* (22. 2. 1991), in AAS 83 (1991), s. 443.

³ Srov. např. *Constitutiones Apostolorum* (cca 380) II.28,5: „Si autem (diaconus) et lector est, accipiat et ipse una cum presbyteris“; VIII.31,2–3: „Eulogias, quae in mysticis oblationibus supersunt, diaconi ex voluntate episcopi aut presbyterorum distribuant clero...“, in F. X. Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum* (Paderborn, 1905; reprint 1964), sv. 1, s. 108–109 a 532–533; *Canones Apostolorum* (5e eeuw) 41, in C. Kirch, *Enchiridion fontium historiae Ecclesiasticae antiquae* (Barcelona, 1965, 9. vydání), č. 699.

Světské obyčeje a disciplína církve trvají na tom, aby každému jednotlivému stipendiu odpovídalo zvláštní určení užitků knězem při jedné jím sloužené mši. Katolická nauka, která se projevuje také v *sensus fidelium*, učí o duchovním prospěchu a užitečnosti – v ekonomii milosti – pro osoby, na jejichž úmysly kněz určí užitky při sloužení mše, a v téže perspektivě také o hodnotě opakovaného určení užitků pro tytéž osoby nebo cíle. Pokud jde o určení užitků, pro něž bylo přijato stipendium, byl ve výše uvedeném smyslu opakovaně vyjádřen zákaz sloužit jednu mši na několik úmyslů, na které bylo přijato několik stipendií.

Tato praxe, stejně jako neodsloužení jednotlivé mše ve vztahu k přijatému stipendiu, byla posuzována jako odporující spravedlnosti, jak je opakovaně vyjádřeno v církevních dokumentech.⁴

Neméně nedovolené by bylo nahradit přislíbené odsloužení mše pouhým „modlitebním úmyslem“ během bohoslužby slova nebo pouhou jeho zmínkou v některých okamžicích slavení eucharistie.

Církevní kázeň v této věci, i když odhlédneme od čistě teologických úvah, je jasně inspirována dvěma okruhy úvah: spravedlností vůči dárčům, tj. dodržením slova daného dárčům, a povinností vyhnout se i pouhému zdání „obchodu“ s posvátnými věcmi (srov. kán. 947; 945 § 2 CIC).

V nedávné době se však objevily situace a požadavky, které doporučují upravit některé detaily disciplíny a vytvořit výjimku z univerzálního zákona právě proto, aby bylo zajištěno vše podstatné.

Mezi ně patří nedostatek duchovních, bránící vyhovění všem žádostem o odsloužení mše, povinnost „nezmařit zbožnou vůli dárců a neodvádět je od dobrého úmyslu“,⁵ spolu s konstatováním, že sloužení takzvaných „kolektivních“ mší, „pokud by se příliš rozšířilo [...], by muselo být považováno za nešvar a mohlo by postupně u věřících vyvolat despekt k darování stipendií za sloužení mší na individuální úmysly, čímž by zanikl velmi starý zvyk, který je spásný pro jednotlivé duše i pro celou církev“.⁶ Toto představuje jen některé z důvodů pro novelizaci.

V této souvislosti vydala tehdejší Kongregace pro klérus dne 22. února 1991 dekret *Mos iugiter*.⁷

Dekret potvrzuje doktrinní základy a základní normy disciplíny, kterou převzal Kodex kanonického práva, a stanoví, že za určitých podmínek a pouze v daných případech může kněz přesto odsloužit jednu mši na více úmyslů, k nimž obdržel jednotlivá stipendia.

Stanovené podmínky měly zajistit na jedné straně spravedlnost, tj. dodržení slova daného dárčům, a na druhé straně odvrátit nebezpečí nebo dokonce zdání „obchodu“ s posvátnými věcmi.

Právě snaha vyloučit toto nebezpečí umožnila přijmout tyto disciplinární změny. Z tohoto pohledu dekret především konkrétně stanoví, že pouze v případě, že dárce stipendií byli řádně

⁴ Srov. např. Sanctum Officium, *Decretum* (24. 9. 1665), č. 10, in Denzinger-Hünemann, č. 2030; Sacra Penitentiaria Apostolica, *Istruzione Suprema Ecclesiae bona* (15. 7. 1984), in *Enchiridion Vaticanum Supplementum 1*, č. 901–912; Kongregace pro klérus, *Dekret Mos iugiter*, in AAS 83 (1991), s. 444, čl. 1 § 1.

⁵ Kongregace pro klérus, *Dekret Mos iugiter*, tamtéž, s. 446, čl. 5 § 1.

⁶ Tamtéž, s. 445, čl. 2 § 3.

⁷ Srov. tamtéž, s. 443–444.

informování a vyjádřili svůj souhlas [výslovný souhlas], může být pro jedinou mši svatou přijato více stipendií, a že toto slavení by nemělo být každodenní, aby se zabránilo vytvoření běžné praxe a aby zůstal zachován charakter výjimečnosti.

Od účinnosti dekretu *Mos iugiter* uplynulo více než třicet čtyři let a na základě zkušeností, které se od té doby nashromáždily, v reakci na připomínky, dotazy a prosby, které přicházely z různých částí světa, od biskupů, jakož i od členů kléru, věřících laiků i osob a společenství zasvěceného života, toto dikasterium po důkladném zvážení všech aspektů a po rozsáhlých konzultacích s ostatními dikasterii, *sive ratione materiae sive alia ratione*, dospělo k závěru, že jsou nyní zapotřebí nové normy, které by tuto záležitost upravily.

Při zvážení vhodnosti aktualizovat normativu a zároveň ji učinit explicitnější ohledně vyloučení určitých praktik, které se vyskytly na různých místech, rozhodlo toto dikasterium vydat a nyní vydává následující normy, které doplňují aktuálně závazné předpisy:

Čl. 1 § 1. Při zachování ustanovení kán. 945 CIC, pokud to – s ohledem na podmínky, jako je např. počet kněží ve vztahu k počtu žádostí o mešní úmysly nebo sociální a církevní kontext – provinční koncil nebo shromáždění biskupů provincie v rámci své jurisdikce stanoví svým rozhodnutím, mohou kněží přijmout několik stipendií od různých dárců, kumulovat je s ostatními stipendii a odsloužit jedinou mši s jediným „společným“ úmyslem, pokud – a toliko pokud – byli všichni dárce o tom informováni a svobodně s tím souhlasili.

§ 2. Souhlas dárců se nesmí nikdy předpokládat; a proto v případě absence výslovného souhlasu se vždy presumuje, že nebyl dán.

§ 3. V případě uvedeném v § 1 si celebrant smí pro sebe ponechat stipendium ve výši stanovené pro jednu mši (srov. kán. 950–952 CIC).

§ 4. Každé křesťanské společenství má dbát na to, aby nabízelo možnost slavit denně mši svatou na jediný úmysl, pro nějž provinční koncil nebo shromáždění biskupů provincie určí dané stipendium (srov. kán. 952 CIC).

Čl. 2. Při zachování ustanovení kán. 905 CIC, pokud kněz legitimně slaví eucharistii vícekrát v jednom dni, je-li to nutné a vyžaduje-li to skutečné dobro věřících, může slavit více mší na „společný“ úmysl, přičemž platí, že si smí denně ponechat jediné stipendium ve výši stanovené pro jednu mši (srov. kán. 950–952 CIC).

Čl. 3 § 1. Zejména je třeba mít na paměti ustanovení kán. 848 CIC, který stanoví, že kněz kromě dávek stanovených příslušným představeným nemá za vysluhování svátostí nic požadovat a vždy se má vyvarovat toho, aby kvůli chudobě nebyla potřebným odepřena svátostná pomoc. Dále ať se dodržuje to, co kněžím důrazně doporučuje kán. 945 § 2 CIC, totiž „aby i bez přijetí stipendia slavili mši na úmysl věřících, hlavně chudých“.

§ 2. Pro určení výše stipendií se *congrua congruis referendo* uplatní ustanovení kán. 951 CIC.

§ 3. S ohledem na specifické podmínky partikulární církve a jejího kléru může diecézní biskup partikulárním zákonem stanovit rozdělení těchto stipendií potřebným farnostem ve své nebo v jiných diecézích, zejména v misijních zemích.

Čl. 4 § 1. Je povinností ordinářů poučit své kleriky i věřící o obsahu a významu těchto norem a dbát na jejich správné uplatňování, dbát na to, aby počet mší, které se mají sloužit, úmysly,

stipendia a odsloužené mše byly přesně zaznamenány v příslušné knize, a každoročně tyto knihy osobně nebo prostřednictvím jiných osob kontrolovat (srov. kán. 958 CIC).

§ 2. Jak ordináři, tak i ostatní duchovní pastýři církve musí zvláště dbát na to, aby byl všem naprosto jasný rozdíl mezi odsloužením mše na určitý úmysl (i když je „společný“) a prostou připomínkou tohoto úmyslu během bohoslužby slova nebo v určitých okamžicích slavení eucharistie.

§ 3. Zejména nechť je všem známo, že vybízení ke stipendiím nebo i jen přijímání stipendií v souvislosti s výše uvedenými dvěma případy je závažným způsobem nedovolené; kde je takové konání neoprávněně rozšířené, příslušní ordináři ať se nezdráhají uchýlit se k disciplinárním a/nebo trestním opatřením, aby byl tento politováníhodný jev vymýcen.

Čl. 5. Vzhledem k hodnotám, a to i nadpřirozeným, spojeným s úctyhodnou chvályhodnou praxí přijímání stipendia k odsloužení mše na konkrétní úmysl (srov. kán. 948 CIC), a také proto, aby se podpořil chvályhodný zvyk předávat přebývající mešní úmysly s příslušným stipendiem do misijních zemí, ať duchovní pastýři dbají vhodným způsobem na povzbuzování věřících k jeho udržování, a tam, kde je oslaben, ať jej oživí a podpoří, a to i prostřednictvím vhodných katechezí o posledních věcech člověka a o *communio sanctorum*.

Čl. 6. Tam, kde provinční koncil nebo shromáždění biskupů provincie nevydá v této věci žádné ustanovení, zůstávají v platnosti ustanovení dekretu *Mos iugiter* z 22. února 1991.

Dikasterium pro klérus deset let od zavedení těchto norem prostuduje praxi i současnou legislativu v této oblasti s cílem ověřit jejich aplikaci a provést případnou aktualizaci.

Nejvyšší Pontifik schválil tento dekret *in forma specifica* dne 13. dubna 2025, na Květnou neděli, a nařídil jeho promulgaci s tím, že vstoupí v účinnost 20. dubna 2025, na slavnost Zmrtvýchvstání Páně, *derogatis derogandis, contrariis quibuslibet minime obstantibus*.

Lazzaro kard. You Heung sik, prefekt

+ Andrés Gabriel Ferrada Moreira,
titulární arcibiskup tiburnský, sekretář